

Lambertus Kolff
regent voor het leven
- Middelharnis in de Bataafs/Franse tijd -

Door:
Jan Both - streekarchivaris

Inleiding

Op 21 maart 1749 zag in Middelharnis een jongen het levenslicht, die in de latere historie van dit vissersplaatsje een belangrijke plaats zou innemen, namelijk Lambertus Kolff. De familie Kolff behoorde lange tijd tot de dorpselite van Middelharnis. Verscheidene leden van deze familie namen vooraanstaande plaatsen in diverse besturen in. Hun invloed op de dorpspolitiek was zeer groot. Eén van de markantste persoonlijkheden van de familie Kolff was Lambertus.

Lambertus was de vierde zoon van Gualtherus Kolff en Alida Vosmaer. Hij werd op 15 juli 1765 als student in Leiden ingeschreven, maar hij voleindigde zijn studies niet: er lagen belangrijke taken voor hem in het verschiet.

In 1768 werd hij reeds op 19-jarige leeftijd door de ambachtsheer aangesteld tot baljuw van Middelharnis, de belangrijkste functie van het dorp. Zijn bedje leek gespreid, zeker toen hij ook nog de functies van schout, dijkgraaf, adjunct-secretaris en na de dood van zijn vader ook secretaris, heemraad en rentmeester van de heerlijkheid Middelharnis toebedeeld kreeg. Zijn broer Adrianus Quirinus Kolff was substituut-secretaris, schepen en gezworene en heemraad van Dirksland. De familie Kolff was dus rijkelijk vertegenwoordigd in het plaatselijke dorpsbestuur.

In 1775 bedankte hij voor zijn benoeming tot ouderling van de Hervormde kerk. Hij verklaarde dat hij zichzelf te jong vond, het met zijn andere functies reeds te druk had en hij voorzag problemen omdat hij als baljuw ook criminele zaken kreeg te behandelen. Ondanks de nodige pressie bleef hij weigeren. Reglementair mocht men een benoeming als kerkenraadslid niet weigeren. Het gevolg was censurering, dit is voor zover ik na kan gaan niet gebeurd.

Een jaar daarvóór trad hij te Amersfoort in het huwelijk met zijn achternichte Constantia Margaretha Kolff. Haar ouders Ds. Lambertus Kolff, predikant te Amersfoort en Harmina Johanna Methorst konden Lambertus al van jongs af aan; zij waren nota-bene zijn doopgetuigen!

Het echtpaar kreeg acht kinderen, waarvan er twee op jonge leeftijd zijn overleden. Het gezin woonde aan de Middelharnisse Voorstraat, thans nummer 12-14. Lambertus liet deze panden in 1791 verbouwen. In de voorgevel komen twee bakstenen voor: "L.K. C.K." en "14-6-1791". Het kan bijna niet anders of dit moeten de initialen van het echtpaar Kolff zijn. Deze stenen zijn uit de gevel verwijderd geweest, maar gelukkig herplaatst. Na verbouwing van deze twee oude woningen tot één pand ontstond toentertijd - en ook nu nog - een van de grootste woningen van Middelharnis: een onvervalst herenhuis dus, de baljuw waardig. Deze woning deed qua grootte niet veel onder voor het huis van zijn oudere broer Adrianus Quirinus (Voorstraat 36).

Lambertus had twee dingen tegen: de tijd en zijn karakter. Hieronder volgt een levensbeschrijving van Lambertus Kolff: een regent, aristocraat en bovenal dorpsbestuurder. Het verhaal van een oude regent tussen een opgekomen volk.

Woning van Lambertus Kolff aan de Voorstraat

Onrust in 1787

Aan het eind van de achttiende-eeuw was het in de Lage Landen onrustig: de strijd tussen Oranjemannen en de Patriotten was ontbrand. Men had gehoopt, dat de stadhouder een einde zou maken aan de regentenheerschappij. Teleurgesteld in het optreden of juist het niet optreden van de stadhouder(s) vormden zij de partij van de Patriotten. De gezeten adel en de regenten (waaronder Lambertus Kolff) sloten zich aan bij de Oranjegezinden. In het begin bleef het nog rustig op het eiland Goeree-Overflakkee. Men was hier niet zo voor al die vernieuwingen, en was dus overwegend Oranjegezind. De weinige Patriotten zijn hier nooit echt populair geworden. Toch was het steeds onrustig. De baljuw predikte gematigdheid. Zo weigerde hij in 1787 in eerste instantie om de Oranjevlag op de toren te plaatsen. Doordat het volk massaal in beroering kwam en dreigingen uitte aan het adres van het dorpsbestuur, werd besloten om de vlag alsnog te plaatsen, zoals in de dorpen Dirksland en Sommelsdijk reeds was gebeurd. Het werd na enige dagen rustiger en de schout meende, dat de vlag nu langzamerhand weer van te toren kon worden afgehaald, bang als hij was van represailles van de landsregering. Hij verzocht het volk om de vlag te laten verwijderen en het dragen van Oranjestrikken e.d. te stoppen. Men ging hiermee akkoord, maar verweet hem mede daardoor steeds meer tegen Oranje te zijn. Toen in september 1787 de stadhouder weer alle touwtjes strak in handen had, hield Lambertus Kolff een uitvoerige rede om te betogen dat het dorpsbestuur ten onrechte voor een stelletje Patriotten was uitgemaakt. Wie het tegendeel kon aantonen kreeg het woord. Niemand antwoordde. Hij volgde aldus: *"Sijn dan deeze dingen, mijne waarde burgers, alzoo; zijn wij, ben ik het bijzonder soo onschuldig gesmaed en mishandeld; wordt langs dien weg al ons betaemelijk gezag, als met voeten vertreeden; wel wat moet er dan van ons, ja in het bijzonder van mij; wat moet er van u lieden; wat moet er van deeze zoo bloeiende en gezegende plaats eens eindelijk worden? ... Wij meenen dan het grootste regt te hebben, daar wij in het openbaar dus zijn beleedigd, om eene even openbaare satisfactie te kunnen vorderen, bijzonder van die eenige persoonen, welke zig daarbij als de voorgangers hebben gedraagen. Dan waarde burgers, daar er niemand van u lieden zoo eeven iets heeft geantwoord op de voorgestelde vraagen, zoo is zulks ons satisfactie genoeg, daar men nog die eenige voorgangers niet anders moet aanmerken, als enkele werktuigen"*. Er werd dus geen wraak genomen, hetgeen opmerkelijk was, want enige jaren daarvóór hadden de oproerkraaiers zeker kunnen rekenen op een geseling en/of brandmerk, maar Lambertus Kolff was mild gestemd. Wellicht omdat hij zich dan bij een grote groep impopulair maakte, voorzover hij dat al niet was. De rust keerde weer terug in Middelharnis, maar voor hoelang?

Vrijheid, Gelijkheid en Broederschap

De vestiging van de Bataafse Republiek in 1795 verliep in Middelharnis rustig, maar toen kwamen de fransen. Er werden alleen al in Middelharnis zo'n 300 franse soldaten ingekwartierd en de problemen begonnen alras. De vrouwen van de op zee verblijvende vissers werden lastiggevallen, landbouwproducten mochten niet meer verkocht worden, maar waren bestemd om de honger te stillen van de fransen. Diverse beperkingen werden opgelegd, etc.. Maar ook het dorpsbestuur moest drastisch worden gewijzigd. De heerlijke rechten werden afgeschaft, waardoor functionarissen benoemd door de ambachtsheer hun ambt moesten neerleggen of in ieder geval herkozen moesten worden. Ook baljuw Lambertus Kolff werd op 16 maart 1795 uit zijn ambt ontzet. Er moest een nieuw bestuur gekozen worden, en wat dacht u: het oude bestuur werd geheel herkozen. Alleen A.Q. Kolff (de broer dus van Lambertus) bedankte voor zijn benoeming. De naam van schout en schepenen veranderde in maire en municipalen. Dit bestuur moest een nieuwe baljuw kiezen. Te Middelharnis was er onder de weinige Patriotten niet één, die geschikt zou zijn voor dit ambt. Wellicht leefde de stille hoop, dat Lambertus Kolff weer in zijn oude vertrouwde functie kon worden benoemd; hij was immers ook tot schout (maire) gekozen. Zover kwam het niet, want de Provisionele Representanten van het Volk van Holland dachten er heel anders over en benoemden - de uit het naburige Dirkland afkomstige - Cornelis van der Valk (ook zo iemand die een hele waslijst van ambten bekleedde). Bovendien wezen zij op 8 april 1795 de municipaliteit (het dorpsbestuur) er op, dat in het plaatselijke bestuur geen personen mochten zitting houden *"welke door hun gedrag getoont hebben aanklevers van het Huis van Orange en de zogenaamde oude consitutie te zijn"* en werd bevolen, *"om zoo wanneer contrarie mogte zijn te werk gegaan, zulks binnen den tijd van agt dagen naar de receptie deezer aanschrijving te redresseeren"*. Wat gebeurde er? Totaal niets, je kon toch niet van deze heren verwachten, dat zij zichzelf zouden ontslaan...

Enige weken later ontving het onwillige dorpsbestuur een brief van het *"Committé van voorlichting en bestiering der remotiën etc."*, waarin werd bevolen om alsnog *"binnen den tijd van tweemaal vier en twintig uren"* af te treden. Het was toch wel serieus, waarna men besloot de maire (Lambertus) naar Den Haag te sturen *"ter suiivering deezer vergadering van alle ten eenmaal ongegronde klagten"*. Terugkomende verklaarde hij - na gesproken te hebben met diverse personen - vooralsnog niets te doen. Om zich toch enigszins van de goede kant te laten zien besloot men alle ambtenaren de voorgeschreven eed op de rechten van de mens te doen afleggen. Het *"Committé van voorlichting etc."* nam hiermee echter geen genoegen en deelde mee, dat er een commissie uit zijn midden naar Middelharnis zou komen *"ten einde te onderzoeken naar den staat van zaaken aldaar, en naar derzelve bevindingen zodanige schikkingen te maaken als zij lieden zullen best oordeelen"*. In het resolutieboek van het dorpsbestuur lezen we op 20 juni 1795:

"VRIJHEID, GELIJKHEID, BROEDERSCHAP Commissarissen uit het Committé van Voorligting enz., in aanmerking genomen hebbende de situatie van zaaken alhier: En geïnformeert zijnde, dat tot heeden geenzints is voldaan aan de heilzame oogmerken van voorn. Representanten en bijzonder niet aan 't decreet en gedaane aanschrijving van den 8e April laastleden en daar zommige Leeden der Regeering vallen in termen van voorsch. decreet, als meede dat verre het meerder gedeelte der inwooneren uit hoofde van desselvs verkleefdheid aan het afgeschafte sijsthema van geweld en overheersching niet bevoegd is, om vooralsnog van hun stemrecht gebruik te maaken, hetwelk hun anders als burgers competeerde, hebben zij daarom en om te voldoen aan het gemelde decreet van 8 april de leeden van de regeering deeser plaats van hunne posten ontslagen, zooals zij dezelve ontslaan bij deese en in derselver plaatsen aangesteld: Tot Maire: Cornelis Verschoor. Tot Municipalen: Jan de Bloeme, Pieter van der Slik,

Marinus Kemp, Abr. van der Koogh, H. Tucker, Gerrit Breur en Willem Veerman. Tot Secretaris Adriaan Knöps. Alle provisioneel voor den tijd van één jaar. Gelastende bij deeze alle ingezeetenen bovengemelde persoonen in hunne respectieve posten te erkennen en zig in geene opzichte teegens deselve te verzetten op poene van als verstoorders der algemeene rust te werden geconsiderdeert en gevolgljik naar exigentie van zaaken aan den Lijve, ja zelfs met den Dood te werden gestraft."

Als notaris

Na zijn ontslag als schout en secretaris zocht Lambertus een nieuw bijbaantje, notaris leek hem wel wat. Hij richtte het volgende verzoekschrift aan de municipaliteit van Middelharnis: *"Geeft te kennen de ondergeteekende Lambertus Kolff, wonende alhier: dat hij reeds den tijd van 24 jaaren hier ter plaatse als secretaris gefungeerd hebbende, in al dien tijd, zoo wel als bevoorens, zich ook in het notarieele zodanig heeft geoeffend, dat hij (onberoemd gesegt) vermeent in staat te zijn, dat ampt naar behooren waar te nemen; dat hij ook deeser daagen te raden geworden is, ten einde zijne onontbeerlijke middelen van bestaan voor, zich met vrouw en zes kinderen, op eene eerlijke wijze (zoo veel mogelijk) te bevorderen, om zig als notaris te laten creëren. Waaromme de ondergeteekende zich keert tot U.L. [Uwe lieden JB], decenteljik versoekende, daar toe U.L. favorabele brieven van voorschrijving aan de Provisioneele Representanten van het volk van Holland in comunium (sic) forma".*

Het dorpsbestuur zat niet bepaald te springen om een 'behoeftige', dwarsliggende Kolff op zijn wenken te bedienen:

"De municipaliteit van Middelharnis gezien nevenstaande requeste, hebben goedgevonden het versoek daar bij gedaan te houden buiten deliberatie tot zoo lange den suppliant als geweese secretaris van Middelharnis aan de herhaalde aanmaningen van de voors. municipaliteit nopens de overgaaf van het secretarij alhier en dus aan zijne onvermijdelijke pligt zal hebben voldaan, onvermindert de adressen van de Provisioneele Representanten van het Volk van Holland, nopens het delaaï van overgifte van gemelde secretarij door municipaliteit te doen".

Het duurde naar Lambertus' mening allemaal te lang en hij schreef op 12 september 1795 een brief aan de Provisioneele Representanten van het Volk van Holland:

"Geeft decenteljik te kennen de ondergeteekende Lambertus Kolff wonende te Middelharnis, dat hij, in de maand junij laatstleeden zijnde gedemitteerd als schout en secretaris van voorn. dorp en daar door zijn inkomsten aanmerkelijk vermindert zijnde: zoo dat hij zig verpligt vond om naar middelen uit te zien, om zijn onontbeerlijk bestaen voor zig met een vrouw en zes kinderen op een eerlijke wijze (zoo veel mogelijk) te vermeederen, mitsdien te raden is geworden om zig als notaris te laten creëren. Dat hij reeds op den 20e julij daar aan zig daar toe bij requeste heeft gevoegd aan de provisioneele municipaliteit van Middelharnis voorn., met versoek om favorable brieven van voorschrijvens aan deese vergadering. Dan met dat onaangenaam gevolg, dat deselve municipaliteit tot nog toe, en dus nae verloop van bijna twee maanden, niet heeft kunnen goevinden daar op te disponeeren. Dat de ondergeteekende niet kan bevroeden welke billijke redenen de voorn. municipaliteit zoude permovereen, om in zijn voors. versoek te difficultereen, daar hij 24 jaaren als secretaris van Middelharnis hebbende gefungeert, in al dien tijd, zoo wel als bevoorens, zich dermaten, ook in het notarieele, heeft geoeffend, dat hij (onberoemd gesproken) vermeend in staat te zijn het notaris-ampt naar behooren waar te nemen. Waarom de ondergeteekende, geen andere weg weetende ter bereiking van zijn pligtmatig oogmerk als man en vader, tot sustentie van zijne talrijke famillie, bij deesen de vrijheid neemt zig te keeren tot deese vergadering, met eerbiedig versoek, dat het deselve behaage den ondergeteekenden tot het voorn. natariaat te creëren, bij den Hoove van Holland te doen admitteeren en hem daar van te laten expedieeren brieven in forma".

Dit verzoek werd ter advisering in handen gesteld van de Comitees van Algemeen Welzijn en van Voorlichting. Zij speelden de brief weer door aan de municipaliteit van Middelharnis om haar mening te geven. Zij antwoordden:

"Wij hebben het request van Ls. Kolff, geweene bailliuw van Middelharnis, tenderende versoek om als notaris door de Provisioneele Representanten van het volk van Holland gecreërd te worden, ontvangen; waarop wij de eer hebben volgens U.L. versoek het volgende te rescribereen, dat wij hetzelfde hebben nagezien, geëxamineert en na deliberatie beslooten om U.L. te berigten, dat wij den staat van Ls. Kolff uit al het geen desweegens van hem aan ons bekend is, geensints behoeftig beschouwen, zoo als wij meenen dat het begin van zijn request wil te kennen geeven, maar naar ons inzien onder de notable betrekkelijk zijne bezitting kan gesteld worden: te meer naardien denselven booven alle zijne inkomsten ook nog het voordeel heeft van zijn post als dijkgraaf, penningmeester der polders, rentmeester van de heeren deeser heerlijkheid en andere administratien, gelijk ook dat denselven nae zijn remotie, als procureur is fungeerende, al het welk duidelijk dat den supp. geene reedenen heeft om zich in zulke manieren voor te doen koomen; wijders komt het ons voor, dat het zeer mogelijk is, dat den suppl. in staat is tot het exerceeren en bedienen van het notarisampt, hoewel wij het niet volkomen kunnen decideeren (en in zoo verre aan hem overlaaten). En wat zijne conduites en handelingen betreft, hebben wij voor ons geensints reedenen om hem desweegens voor te staan; de Commissie uit het Committé van Voorligting, welke zijne remotie geëffectueerd hebben op den 20 junij deezes jaars, zullen genoegzaam, vertrouwen wij, ingeligt zijn om te oordeelen, off het hier nuttig kan zijn, dat zijn versoek werde toegestaan. En tevens omtrent zijne verdiensten (welke bij ons tot nog toe niet vermeederen) off het behoorlijk zij dat hij op nieuws als een publicq amptenaar gefavoriseerd kan worden, - waarom wij niet hebben kunne goedvinden op zijn aan ons gedaane versoek een gunstige dispositie te neemen, maar integendeel geoordeelt hebben U.L. te moeten versoecken, ingevalle hij suppliant zig bij U.L. per requeste desweegens mogte vervoegen, dat het zelve mogte worden geweene van de hand, zooals wij de vrijheid neemen U.L. opnieuw te solliciteeren zoo veel in U.L. is te bewerken, dat aan ons versoek voldaan werde, vermits dit voor ons en anderen zeer nadeelig moet zijn. Vooreerst: is de waarde van het ampt van secretaris hier ter plaatse daardoor zeer vermindert, wijl men zeeker te wagten heeft, dat allen welke met onse denkwijse over de publicque zaaken niet instemmen, offschoon hem zelfs anders ongeneegen, bij hem alle instrumenten zullen passeeren, wat door een procureur en notaris geoeffend word, waardoor het bestaan van den secretaris zooveel te lijden moet, dat wij met er tijd geen capabel persoon welke het noodzakelijk weesen moet tot dien post kunnen behouden, off bij vacature van dien kunnen vinden. Ten tweeden: komt het ook wel in aanmerking den nadeeligen invloed, welke de bevordering van den suppliant in zich heeft, als kunnende ons verseekert houden dat zijne aristocratische geest zich van de gelegenheid zal bedienen door met een iegelijk in het bijzonder te doen te hebben, om op een bedekte en zodanige subtile wijze, dat ze althans in maniere van rechten onbewijsbaar zal zijn, offschoon het voor een gezond verstand nog zoo klaar te begrijpen en zelfs volkomen te verstaan is, tegen te werken, struikelblokken te maaken waarvan de beginsels reeds gebooren zijn. En de ondervinding bevestigt dat zelfs diegeenen welke zijne vijanden zijn in dat cas als zijne vrienden kunnen aangezien worden, om ons die geenen tegen te doen tegenstaan welke met ons leeren spreken zoo zij denken. Wijders meenen wij dat wij de medewerkers tot het in stand houden van het geweld, waer op zij hunne grootheid zelfs gevestigd hadden en welke geensints blijken geeven daer van af te zien, niet mogen voorstaan, vooral, als zij buiten dit hun bestaan kunnen vinden: het zoude voor ons geen werk zijn, Medeburgers, deese nog te emplieren en U.L. nog nader met het character van deesen persoon bekend te maaken en reedenen te geeven waarom wij hem niet gunstig kunnen weesen; dan Medeburgers ! wat zullen wij U.L. langer ophouden met een onderwerp dat ons zelve verveelt, het is U.L. genoeg bekend hoedanig belang zoekende schijnvrienden zig

weeten te voegen, om op nieuw middelen te vinden ter bereiking van hunne baatzigtige oogmerken, geloof niet Medeburgers dat wij zonder redenen zijn ingenomen teegen den suppliant, maar dat het gevoel van verpligting ons noopt omtrent hem zoodanig te berigten. Hiermede vermeenen wij aen U.L. intentie voldaan te hebben en neeme de vrijheid ons in U.L. gunstige attentie aan te beveelen en naer toewensching van heil en broederschap met waare Republikeinsche agting blijve Uwe medeburgers".

Op zijn rekest van 20 november 1795 "...om als procureur voor deze vierschaar te mogen postuleeren" werd door de municipaliteit wel positief beschikt.

Dwarsligger

Lambertus Kolff en consorten waren dus uit hun ambten gezet, welnu niet uit alle. Lambertus was o.a. nog steeds thesaurier van het dorp. Dit was de Patriotten een doorn in het oog, waarna men op 25 september 1795 besloot hem uit deze belangrijke betrekking te ontslaan. Dit nam Lambertus niet. Hij weigerde gewoonweg zijn boeken en kas aan zijn benoemde opvolger Jan de Bloeme over te geven. Tegelijkertijd richtte hij een schrijven aan de Provisionele Representanten, waarin hij zich beklagt over de handelswijze van de municipaliteit. We lezen:

"Geeft met schuldig eerbied te kennen Lambertus Kolff, wonende te Middelharnis. Dat hij suppliant zig weder in de onvermijdelijke noodzakelijkheid vind, om zig andermaal te keeren tot deese vergadering, daar hij in het zekere geïnformeerd is geworden, dat de municipaliteit aldaar voor weinige dagen heeft kunnen goedvinden te arresteeren, om hem van de post als thesaurier van denselven dorpe te ontzetten en een hunner meedeleden in zijn plaats aan te stellen. Dat hij suppliant zig met de meeste fidutie verzekert houd, dat die demissie niet kan ontstaan, omdat hij die post niet nae behooren zoude hebben waargenomen off zig andersints dezelve onwaardig gemaakt, daar hij suppliant geduurende een reeks van vier en twintig jaaren die satisfactie heeft mogen hebben, dat bij het overbrengen en sluiten zijner jaarlijkse onderscheide reekeningen in voorn. qualiteit zelfs den 20e Junij laatstleeden, ten overstaan van de bovengemelde municipaliteit, nimmer een eenige remarque op alle dezelve rekeningen is gevallen, veel minder een off andere post is gedebatteerd geworden, zooals ook geduurende al dien tijd de jaarlijks aan het bevoorens geëxisteert hebbende collegie van Gecommitteerde Raaden en nu laatst aan 't Committé van Algemeen Welzijn successivelijk overgesonde rekeningen wegens het fonds van de haaven aldaar alle zijn geagreert geworden, ja de suppliant, die continueert nog daaglijks om de ordonnantien van de municipaliteit prompt te voldoen offschoon suppliant reeds (gelijk ook dezelve zouden kunnen nagaan) een aanmerkelijke somme voor den dorpe in het voorschot is en noopens de door den suppliant in het begin zijner administratie gestelde cautie is hij suppliant eeven gerust, dat deselve (hoe zeer er een vrij aanzienlijk recept van gelden aan de thesorie verknogt is), zeer secuur en voldoende moet gehouden worden. Dus kan er hoegenamd geene reede voor gemelde demissie resteeren, maar schijnt deselve alleenlijk te moeten dienen om een der municipaliteits leeden daar meede te beneficeeren en wel een jongeling zonder huisgezin, nog bij zijne ouders inwonende, terwijl daardoor al meer en meer in zijne eerlijke inkomsten zoude verminderen, een man met een nombreuse famillie hoedanig den suppliant zig onlangs aan deese vergadering heeft bekend gemaakt, daarbij zoude die demissie niet bij het sluiten der jaarlijkse rekeningen, maar thans lopende de termijn van dien en dus zeer plotseling daar gesteld, natuurlijk ten gevolge moet hebben geene geringe maar eene eclatante flettrissure voor den suppliant, die egter op goede gronden vermeend niets minder te hebben verdiend. Reedenen waaromme de suppliant, inroepende de billijkheid en rechtvaardigheid deeser vergadering, eerbiedig versoekt, dat deselve in de continuatie van hem als thesaurier van Middelharnis immers ten minsten voor het loopende jaar termijn zodanige voorzieninge gelieve te doen als de vergadering zal oordeelen te vereisschen, off indien de municipaliteit vermeene mogten daar teegens gewigtige reedenen te hebben, den suppliant alsdan de selve te doen suppeditereen en de zaak inmiddels in status quo te laten, ten einde zig daarvan te kunnen purgeeren en vervolgens bij deese vergadering daar op mag worden gedisponeert, zoo als dezelve naar recht en billijkheid zal bevinden te behooren. 't Welk doende etc. W.J. Huijgens bij absentie van den procureur".

Dit rekest werd ter advies in handen gesteld van het "Committé van Voorligting"; zij stuurden het door naar het dorpsbestuur van Middelharnis. Laatstgenoemden antwoordden als volgt:

"Wij hebben het request van den geweene bailliuw Lambertus Kolff, ter voorziening etc. door U.L. in onse handen gesteld, omme daar op te dienen van berigt, geëxamineert; waarop wij de eer hebben U.L. te rescribereen, dat het ons niet verwondert dat gemelde Kolff zegt niet te weeten, waarom bij deese municipaliteit gearresteert is, hem van den post als bailliuw en andere van dien geenen welke deselve gelukkig geëffectueerd hebben. In hoeverre hij het ampt van thesaurier wel heeft waargenomen, kunne wij niet beoordeelen, wijl het onder zijn bestuur voor ons onmogelijk ware daarvan ietwis te weten te komen, alzo daar omtrent eene volkomene geheimhouding voor den burger plaats hadde, dan ofschoon het misschien vreemd mooge schijnen, is het zeeker, dat het ons veel meer bewonderen zoude indien er ooyt remarques op het doen der rekening gemaakt waaren, off eenige debatten hadden plaats gehad over een off andere post, 't welk een iegelijk met het voormalige bestuur bekend, even zoo min als ons zal bevreemden; zelve bailliuw, schout, secretaris, en thesaurier zijnde, daer neevens zijn broeder leenman en scheepen en teevens dat nog onder zig wat eenig bijzonder bestuur noodig hadde, zonder dat wij de afhankelijkheid off minkunde van de overige leeden van het collegie in aanmerking nemen, is het ligt te bevroeden dat L. Kolff zig gemakkelijk op zijn satisfactie kan beroemen; wat het doen van zijn laatste rekening betreft, is gedaan bepaaldelijk ten overstaan van commissarissen uit alle de ingezeetenen gekoozen volgens publicatie van de Provisioneele Representanten van het Volk van Holland, van welke het te bezien zoude staan off zij het doen der rekening begreepen hebben, voor welke wij genoegzame grond meenen te hebben van neen. En als wij in gemoede U.L. moeten zeggen is het van onsen tweegen gepasseert, omdat wij meenden zonder moeijte ras klaarder inzien in alles te zullen hebben, als wij het genoeg hadden van volkoomen meester van alles te zijn. Het is waar, dat hij suppliant thans nog daaglijks continueert in het voldoen van onse ordonnantiën, dan het is naar ons inzien thans niet nodig dat hij in voorschot is, zijnde dit reeds een gebrek dat gemelde Kolff nog in het bezit van dien post is; het is volkoomen waar dat ons oogmerk is om één onser medeleeden met dien post te benificieeren, alzo wij in gemoede begrijpen dat het geensints in vergelijking komt, dat hij voorn. post niet booven Lambertus Kolff zoude behooren te hebben. Het is waar, het is een jongeling, welke thans den ouderdom bereikt van 29 jaaren, die zig bestendig geofferd heeft in die weetenschappen, welke hij hoopte hem nu off dan tot een middel van bestaan mogte te staade koomen ten koste van zijn ouders, welkers middel tot bestaan thans niet lucratief kan gezegt worden te zijn, waarom denselven ongelijk veel meer nodig heeft dan gemelden Kolff, boovendien een perzoon waar aan gemelde Kolff beneevens de andere regeeringsleeden in het voorloopen jaar nog een attestatie heeft verleend, waarvan een copie hier neevens, gelijk ook een dito voor 9 jaaren, ten bewijs dat hij zig zelven in zijn zedelijk gedrag en braafheid is gelijk gebleeven en wiens bedaarde moed en werkzaamheid zoo zeer ons te staade komt in het voortzetten en volbrengen van alle de moeijlijke pligten welke wij bestendig uit te oefenen hebben; dat wij zeer veel prijs op hem moeten stellen en welke zonder dit (hoewel wij wenschten dat hij naar zijn verdiensten in zijn zaak zoo veel konde bevordert worden, dat hij een volkoomen middel tot zijn bestaan hadde) in die noodzakelijkheid zal zijn om zijn bestaan (egter) ergens elders te zoeken, waardoor wij van het nut van onsen waardigen medebroeder zullen verstooken weesen. Waarom wij zonder bedenking deese zaak geheel domesticq beschouwende, denselven dit amptje geoffereert hebben; zijnde gemelde Kolff reeds ten tijde zijner remotie door verre de meerderheid der stemgerechtigdens van het zelve reeds ontzet. En niets verwondert ons meer, dan dat hij zelve zoo veel pogingen doet om dit te behouden, komende geensints overeen met hetgeen welke denselven hier meermaalen te kennen heeft gegeven, dat hij buiten dat, toch zijn bestaan kan vinden, waarvan wij zonder twijffel ons bewust houden. - In hoeverre gem. Kolff eenige flatressuure verdient, zullen wij in deeze niet onderzoeken, wij vertrouwen dat denselven bij U.L. voor het meerendeels bekend is, waaromme wij dit geensints nodig achten. - Reedenen waaromme wij gearresteert hebben om gemelde Kolff dit ampt te ontnemen zijn ook deesen,

dat het ons onmogelijk is om met denselven te ageeren, U.L. zelve weet dat wij onse billijke klagten nog tot U.L. hebben moeten brengen om het secretarj van hem over te neemen telkens in schijn uitvlugten hebbende om ons in het duister afhankelijk van zijne verwaande caprices te houden, even het zelve hebben wij te wagten in deesen zooveel hem mogelijk is. Medeburgers wij neemen de vrijheid U.L. te versoeken van ons op dit maal weederom een blijk van uwe regtmatigheid en geneegendheid t'onswaards te geeven, om voor ons te bewerken dat wij zoo dra mogelijk van alle discrepentie met gemelde Kolff ontheeven worden, opdat wij in onse goede voornemens door denselven niet langer gehindert worden. In verwagting van welke wij U.L. met agting onder toewensching van heil en aanbieding van broederschap verblijven."

Het antwoord moge duidelijk zijn: het dorpsbestuur werd in het gelijk gesteld en laatstgenoemde meende, dat hiermee de kous af was en verzocht nogmaals de betreffende bescheiden aan Jan de Bloeme te overhandigen. Wederom kreeg men bij Lambertus nul op het rekest. Dit verzoek werd nog enige malen herhaald, maar steeds weigerde Lambertus. U zult denken, als het niet goedschiks kan, dan maar kwaadschiks, maar de municipaliteit dorst waarschijnlijk niet, daar Kolff nog steeds een invloedrijk man was. Ook klaagde de municipaliteit bij de Provisionele Representanten:

"Wij bevinden ons door zodanige handelwijs van gemelden Kolff en door zijne geduurige weijgering om de thesaurie van deesen dorpe over te geeven in de alleronaangenaamste omstandigheeden, des dorps loopende schulden kunnen wij niet voldoen, 't geen een staking in 't dagelijksch werk zal veroorzaken, 't welk voor ons onaangenaam en voor den dorpe hoogst nadeelig is."

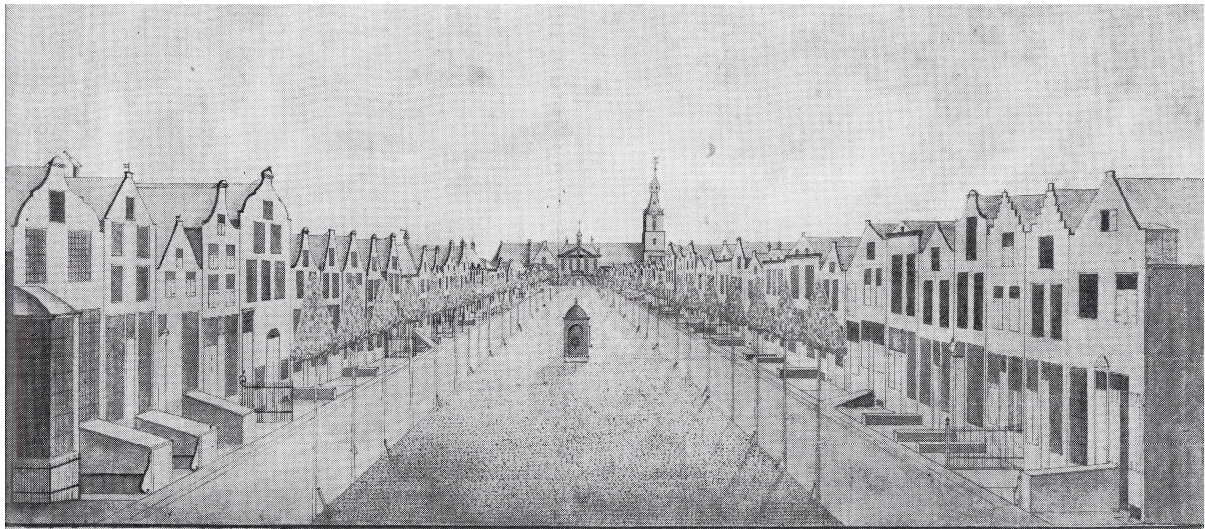
Dit klagen leverde niets op. In juni 1796 sprak Lambertus Kolff in een gemotiveerd adres aan het Provinciaal Bestuur zijn ongenoegen uit over zijn behandeling door de municipaliteit en verzocht het besluit tot ontslag als thesaurier onwettig te verklaren. Het rekest werd om advies in handen gesteld van het dorpsbestuur. Zij schrijven:

"Heeft gemelde Kolff zekerlijk het zig waardig gemaekt al vroegtijdig door de Provisioneele Representanten van zijn post als bailliuw ontzet en daarna van zijn andere posten als schout en secretaris ontslaegen te worden, is zijne verkleefdheid aan het vorig sijsthema door zijne ongemeene vigilantie om de dappere Franschen uit ons vaderland te helpen weeren en uit andere handelingen en gesprekken meer, voorheen gebleken; niet minder naer maete der tijdsomstandigheid heeft dezelve sedert de revolutie zooveel mogelijk behendig zijnen haet en wederstand de patriotten betoond en is zijne conduite omtrend ons, noch zoo wederstreevig en onbehaeglijk als de gelegenheid maer immer toelaat. We hebben in ons vorig bericht gesegt, dat het ons onmogelijk waere L. Kolff als thesaurier langer te laeten fungeeren; 't is zeker zijn behaagen zich in alles verre van ons verwijderd en ons in het onzekere te houden; als hem iets gezegd of gevraagd word, is - zoo 't maar immers mogelijk zij - een in schijn niets beduidend voorwendsel, een middel waerdoor hij altoos zoekt ons als zijne mindere, ons zelve naer zijne hoogmoedige caprices te doen schikken; - geeven wij ordonnatie zoo betaald hij juist ten tijde als het hem behaagd; teegenwoordig weeten wij wederom niet, hoe het met de kas gesteld zij, en immers is dit hoogst onaangenaam, alle zorg wegens den onderhoud en reparatie eener plaats op zich te hebben en echter in het onzekere van de bestaenbaerheid der kasse te blijven. Verder is het ons niet mogelijk alle bijzonderheden aen te stippen waeruit blijken zoude, dat het den suppliant om 't even is op welk een wijze hij zijne oogmerken bereikt. Het zal ons voor 't tegenwoordige genoeg zijn bevorderd te hebben, dat wij niet gehinderd worden, zijne hoogst wettige aan ons gedemandeerde remotie te doen effect sorteeren".

Het provinciebestuur liet de zaak rusten en alles bleef onveranderd, totdat Lambertus Kolff omstreeks november 1796 vrijwillig alles wat op de thesaurie betrekking had aan Jan de Bloeme overgaf. Reeds één maand daarna, werd laatstgenoemde "gedemitteert" en door Lambertus Kolff opgevolgd.

Weer alle touwtjes in handen

In 1796 moest een nieuw dorpsbestuur worden gekozen, daar de municipaliteit in 1795 provisioneel - slechts voor één jaar - was gekozen. Het zittende Patriottische bestuur zag de bui al hangen, want de overgrote meerderheid van de bevolking was Oranjegezind. Op slinkse wijze probeerde men de verkiezingen in hun voordeel uit te laten komen, maar tevergeefs. Het oude 'regentenbestuur' werd herkozen, doordat men tevens het zogenaamde regeringsreglement aanpaste, kreeg het dorpsbestuur zijn oude vertrouwde naam weer terug: schout en schepenen. De nieuwe schout heette: Lambertus Kolff. Reeds in een der eerste vergaderingen werd *"in overweeging gebracht de remotie van den Schout Lamb. Kolff als thesaurier dezer plaats, door de vorige regeering gedaan en in aanmerking genomen, dat voor deselve remotie geene gegronde reedenen zijn geweest en dus de gemelde remotie als ten eenenmaale onbillijk en onwettig moet worden beschouwd"* en werd goedgevonden *"de aenstelling van Jan de Bloeme als thesaurier in te trekken en den tegenwoordigen schout Lambertus Kolff opnieuw aan te stellen"*.

In januari 1797 kwam het secretarisschap weer ter sprake. Men overwoog dat Lambertus Kolff, die 24 jaren *"eerst als adjunct- en daarna als effective secretaris"* gefungeerd had, *"op een zeer wederregtelijke wijze was geresolveerd en ontzet"*. Om welke reden werd *"geresolveert den persoon van Dignus Boom welke laatst bij de voorige regeering dezer plaatse als secretaris heeft gefungeerd als zoodanig te ontslaen, behoudens egter en onverminderd de goede reputatie, welke dezelve zig gedurende zijn verblijf alhier heeft verworven, waaraan mitsdien verstaen word, door deeze resolutie niet de minste prejudicie of verkorting te worden toegebracht. En is voorts gearresteerd en goedgevonden bij deezen den schout Lambertus Kolff weerder opnieuw aan te stellen tot secretaris dezer plaatse, waerop dezelve die aanstelling erkentelijk heeft aanvaard."* Ondanks de waarderende woorden moet dit besluit voor Dignus Boom, die door het *"Committé van Voorligting etc"* aan de municipaliteit was aanbevolen als *"een allerbraafst en veelbeloovend jongman"*, bijzonder wreed zijn overgekomen. Hij sprak in de vergadering van schout en schepenen:
"Overwoogen hebbende U.L. resolutie betrekkelijk de remotie van mij als secretaris van deezen dorpe, kan ik niet verbergen de hardigheid welke ik daarvan gevoel; ik begrijp dat de opgegeeven reedenen, waarom ik van dien post worde ontzet en alzo van mijn gansche bestaan beroofd, geenzins voldoende zijn en agte ik mij verpligt, daartegen te protesteeren bij

deezen." Schout en schepenen waren meedogeloos en namen het bezwaar van Dignus Boom voor kennisgeving aan.

Intussen was het nog steeds niet rustig aan het landelijk politieke front. Op 22 januari 1798 vond er een staatsgreep plaats van Daendels en de franse generaal Joubert, wat zou er in Middelharnis gaan veranderen? Eind maart werden schout en schepenen uit hun functies gezet en vervangen door Patriotten. De nieuwe schout was Cornelis Verschoor. Het nieuwe bestuur was verplicht "*...binnen den tijd van één maend alle nuttelooze of onwaardige amptenaeren en bediendens van hunne posten te ontzetten en dezelve met waardige en kundige vaderlanders te voorzien.*" Het gevolg was, dat alles en iedereen, die voor het dorp werkzaamheden verrichtten, Patriottisch moest zijn; zelfs om de haven te baggeren! Maar was men niet iemand vergeten? Jawel, Lambertus Kolff kon zijn functie als thesaurier vreemd genoeg gewoon blijven uitoefenen. Wellicht had men ontzag gekregen voor de indertijd door hem betoonde "*wederstreevigheid*".

De Deense kwestie

We staan inmiddels aan de vooravond van een nieuw conflict, waarin ook Lambertus Kolff betrokken was. Dit keer ging het om vissersschepen. Aan het eind van de achttiende eeuw voeren de Middelharnisse vissersschepen onder deense neutrale vlag, dit, vanwege de gevaarlijke situatie op zee. Door de vele oorlogen waarin Nederland verwickeld was geraakt, was het niet veilig meer op zee. Op 23 mei 1798 kwam de commissaris van de Marine der Bataafse Republiek D. Speeleveld te Middelharnis aan. Hij had een lastbrief bij zich, waarin te lezen stond, dat "*...om dienste van den lande te huuren en desnoods door pressing daar in te stellen, ses convenable vaartuijgen, om als canonneerbooten of uitleggers te dienen op de Zeeuwsche stroomen.*" Hierna werden de boekhouders (reders) ontboden. De volgende heren verschenen: C. den Baars, P.L. van der Slik, L. van den Tol, J. Vermeer, J. Visser, D. van de Vlucht en natuurlijk ook de broers Lambertus en Adrianus Quirinus Kolff (zij voerden te zamen de administratie over 29 gaffelschepen). Zij weigerden de schepen af te staan aan de marine, daar deze schepen "*aan Deensche burgers*" toebehoorden. De commissaris vertrok met de nodige verontwaardiging, maar zijn wraak was zoet, want korte tijd later besloot het Uitvoerend Bewind (nieuwe benaming van het landsbestuur) de municipaliteit van Middelharnis aan te schrijven en te gelasten "*...om de boekhouders en stuurlieden der Middelharnissche gaffelvischuiten nogmaals af te vragen of zij gezind zijn hunne vaartuigen wederom te hollandizeeren en ten dienste van de Marine dezer Republiek met de daartoe behorende equipagien te verhuren en in cas van weigering, dezelve aan te zeggen om met hunne huisgezinnen binnen 24 uren Middelharnis en binnen drie dagen het territoir der Bataafsche Republiek te verlaten, zonder daarin wederom terug te moogen keeren*". Tegen zulke krasse maatregelen hadden de heren geen tegenwoord en ze besloten danook noodgewongen "*hunne gaffelschuiten te hollandizeeren en ten dienste van de Marine dezer Republiek te verhuuren*".

Terwijl schout Cornelis Verschoor naar Den Haag was vertrokken om daar eens te gaan informeren, waar de terugbetaling van de voor de franse troepen voorgeschoten gelden bleven, verscheen Lambertus Kolff ten raadhuijs met een brief van de Agent van Justitie der Bataafsche Republiek. Hij las het volgende aan de schepenen voor: "*Aan den Burger L. Kolff te Middelharnis. Meedeburger! Uijt kragte van het algemeen extract besluit van het Intermediair uijtvoerend bewind der Bataafsche Republiek in dato 26 Junij l.l., herstel ik U als schout en secretaris van Middelharnis, en gelast U direct op ontfangst dezes den teegenwoordigen schout en secretaris hiervan kennis te geeven, alle papieren, chartres, etc. de bovengenoemde post specteerende over te neemen en in functie te treden*". De Oranjeman Lambertus Kolff moest dus samen gaan regeren met de Patriottische schepenen. Vreemd genoeg bleek deze samenstelling van bestuur de gemoederen te kalmeren en het bleef politiek rustig in Middelharnis.

Op 7 juli 1800 werd Lambertus geadmitteerd als notaris binnen Middelharnis. In 1806 en 1809 was hij eveneens "*commissaris tot het werk der verponding in het ressort Brielle in het 2e arrondissement Middelharnis*"; voor hem bleef zijn broer Adrianus Quirinus toen borg en cautionaris. Sinds 1804 was zijn zoon Lambertus Kolff van Oosterwijk adjunct-secretaris van het dorp.

De gebroeders Lambertus en Adrianus Quirinus hadden bijna gedurende de hele franse tijd vissersvaartuigen in de vaart, die deelnamen aan de smokkelhandel met o.a. Engeland ter ontduiking van het Continentale stelsel. Zij waren uiteraard niet de enigen, bijna in geheel zuidwest Nederland werd er handel gedreven met de 'vijand'.

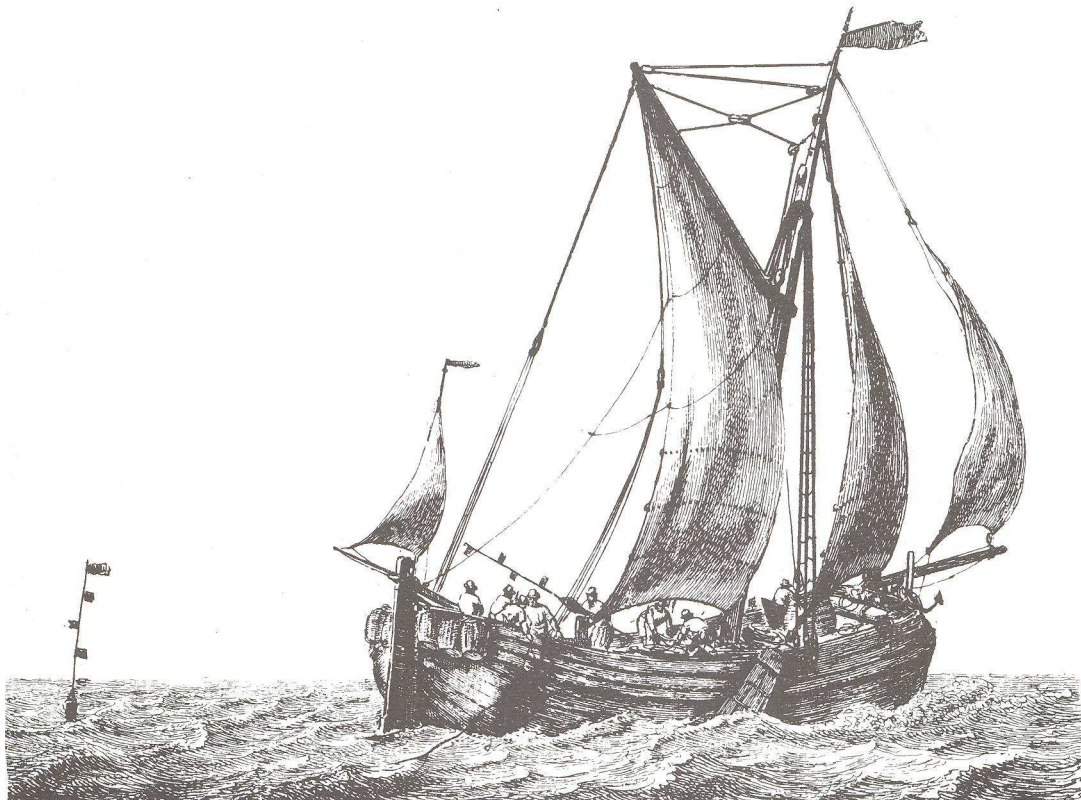
De ongeregeldheden van 1809

In 1809 was Lambertus Kolff weer het middelpunt van ongeregeldheden. Wat was er gaande? Op 30 juli landden 38.000 engelsen op Walcheren. De fransen, die het ergste vreesden, moesten over schepen beschikken om te kunnen vluchten als het vuur te heet werd onder hun voeten. Spoedig verscheen kapitein Van Alphen bij het gemeentebestuur met een vordering van een dusdanig aantal schepen, waarmee ongeveer 400 militairen konden worden vervoerd. De vissers zagen het helemaal niet zitten en spraken over onstuimig weer, het slechte tij en achtten een vertrek naar Stellendam onmogelijk. Ondanks alle aandrang - ook van de zijde van het dorpsbestuur - moest hij onverrichterzake vertrekken. De bevelen bleven elkaar opvolgen. Kort daarop verscheen de schout bij nacht Ruysch, commandant van de strijdkrachten in de wateren rond het eiland, met een bevel om naar Willemstad uit te varen. Nu was er geen touw meer aan vast te knopen; de landmacht beval aan de vissers om zeewaarts te zeilen en de zeemacht wilde hen landwaarts hebben. Men deed het meest logische; helemaal niet uitvaren. In verband met de onwilligheid van de vissers kwam de beruchte luitenant Schoorn met een detachement van 60 militairen een bezoekje aan Middelharnis brengen. Zij begaven zich rechtstreeks naar de woning van Lambertus Kolff. Na lang heen en weer gepraat besloten de meeste vissers hun medewerking te verlenen aan het overzetten van troepen, maar wie ging dat betalen? Luitenant Schoorn verwees de vragers naar het dorpsbestuur. Zij gingen dus naar Lambertus Kolff, maar deze zei, dat zij dit op dezelfde wijze moesten regelen als bij een vertrek ter visserij. Ook wilde hij geen borg staan voor de bedragen ten behoeve van de aankoop van levensmiddelen. De vissers vertrokken verontwaardigd. Velen meenden, dat dit een buitengewone gelegenheid was om Kolff een hak te zetten. Hij, de welgestelde regent, wilde geen borg zijn, de vissers moesten van hun armoede de proviandering zeker voorschieten. De stemming werd steeds opgewondener.

Toen de officier het raadhuis verliet, werd hij opgewacht door een joelende en dreigende menigte. Al spoedig raakte men slaags en de officier werd duchtig onder handen genomen. Toen hij genoeg had, keerde de menigte terug naar het raadhuis waar men eiste, dat de klok moest worden geluid "*...ten einde gemeenderhand de militairen te keer te gaan*". Het dorpsbestuur weigerde vanzelfsprekend, maar enkele lieden wisten in de toren te komen en begonnen de klok te luiden, maar de klepel viel uit de grootste klok. De municipaliteit nodigde de officier uit op het raadhuis, om hem de verontschuldigungen aan te bieden van het voornoemde voorval, maar de officier had met zijn soldaten inmiddels het hazenpad gekozen! De stuurlieden Van Bree en L. Buurveld werden als vertegenwoordigers van de vissers op het raadhuis ontboden om de patstelling tussen de vissers en het dorpsbestuur te bespreken. De stuurlieden waren de mening toegedaan, dat het slechts om een luttel bedrag zou gaan, omdat men waarschijnlijk slechts twee of drie dagen de andere inkomsten zou moeten derven. Lambertus Kolff zei daarop, dat hij dit wel in overweging wilde nemen en de kwestie met de boekhouders (hij was één van hen) zou bespreken, maar de stuurlieden wisten wel hoe dat zou gaan aflopen en zij noemden dit voorstel onaanvaardbaar. De schippers weigerden toen aan het vorderingsbesluit gevolg te geven.

Lambertus had een persoonlijk verslag van de gebeurtenissen, welke zich in die dagen afgespeeld hadden, aan de Landdrost van het departement Maasland en aan de minister van Justitie en Politie gezonden. Hij had dit zelfs enkele dagen eerder dan het dorpsbestuur gedaan. In deze brieven werd de schuldwestie zodanig behandeld, dat deze geheel op de weerspannige vissers viel. De landdrost kreeg opdracht van de minister om de zaak eens grondig te onderzoeken. In de tussentijd ontving Lambertus antwoord op zijn schrijven, maar dat beviel hem niet, want er werd in die brief gesproken over een openbare afkondiging,

waarvan de tekst reeds bijgevoegd was en daaruit kon men lezen, dat de schout van een en ander melding gemaakt had. Lambertus was bevreesd voor de reactie onder de bevolking en hij besloot bij kerende post aan de landdrost te verzoeken de zinsneden, waaruit zijn melding bleek, te laten vervallen. In een vergadering van de municipaliteit lichtte hij zijn bezwaren nader toe en hij kon mededelen, dat hij van de landdrost toestemming had gekregen om de gewraakte woorden "*van de Bailluw van Middelharnis*" te schrappen. Men was het met hem eens, dat "*...de tegenwoordige omstandigheden het zeer bedenkelijk maakten om aan de burgerij zoo openlijk te kennen te geven, welke de hoofdaanleiding der Notificatie van den Landdrost is geweest.*"

Op 21 augustus kwam luitenant-kolonel Kraay het dorpsbestuur met een bezoek vereren. Hij deelde mede, dat het bestuur gerechtigd was om aan enkele schippers paspoorten uit te reiken voor hen, die dienst deden bij het vervoer van levensmiddelen voor het dorp. De vissers hadden weer de nodige bezwaren tegen de order tot vertrek, en men verzocht toestemming voor vertrek naar het Spui in plaats van naar Willemstad. Dit werd toegezegd. Maar eenmaal buiten zijnde, bleek dat de menigte het helemaal niet eens was met het toegezegde: het werd wederom rumoerig. Sommigen staken hun afkeer van die franse maatregelen niet onder stoelen of banken. Veel kritiek werd ook geuit op de houding van Kolff en toen deze zich vertoonde werd hij door B.H. Visser lastiggevallen. Lambertus Kolff meldt over een en ander, dat: "*...een der ingezetene met name Bastien Hendrik Visser, als een woedend mensch uit de saamgevloeyde hoop op de Kaay naar het raadhuys zich heeft begeven, en op het bordes gekomen zich niet ontzien heeft om mij, onder een vergezocht voorwendsel op een allezints brutale wijze te bejegenen door mij met beledigende termen en oproerige bedreigingen voortehouden van mij wel te zullen vinden, zonder dat ik hem door raisonnementen tot bedaren konde brengen; vervolgens de trappen afgeloopen zijnde heeft hij ten aanhoore van verscheide personen voor het raadhuys met opgestookten vuisten die*

dreigementen herhaald, zeggende, dat ik er nu aan moest, mij vervolgens met bijvoeging van de allerijlijkste vloeken uitmakende voor een Patriot, schurk, draayer en dergelijke expressiën, zodat ik geraden vond mij binnen het raadhuis te begeven ten einde mij niet langer aan zulke ondragelijke beledigingen bloot te stellen, terwijl de toegevloeyde menigte het volstrekt ondoemelijk maakte dien onverlaat tegen te gaan, daar ik maar al te duidelijk kon bemerken, dat een geheele troep volks tezamen rotte om te zien welken mesures door mij in dezen zouden worden genomen". Kolff zag geen kans iets tegen hem te ondernemen, zelfs niet, nadat hij assistentie van de luitenant ter zee B.I. Lans en twee gendarmes uit Sommelsdijk ontvangen had. Het bleef onrustig en de heren waren blij, dat zij ten slotte in staat waren een goed heenkomen te vinden. 's Avonds kwam men weer bijeen en Lambertus deed mededelingen van zijn ervaringen van die dag en de overwegingen, die hem ertoe gebracht hadden niets tegen Visser te ondernemen. In een verslag aan de landdrost meldden schout en schepenen o.a.:

"Hebben wij in betrekking als schepenen na serieus overleg niet raadzaam kunnen vinden om den bailliuw te qualificeeren tot het apprehendeeren van gemelden persoon daar wij vermeenden met grond te moeten vreezen, dat, indien wij daartoe waren overgegaan, zulks zeer zeker een geweldig oproer onder het volk zoude hebben veroorzaakt en daarvan de gevolgen onberekenbaar zouden geweest zijn voor de veiligheid van personen en goederen in deze zoo volkrijke plaats..."

De volgende dag was geen enkel vaartuig naar het Spui vertrokken. De heer Kraay was woest over deze daden van sabotage en begon reeds over represaillemaatregelen spreken, maar zover kwam het niet. De luitenant-kolonel wist de vissers te overtuigen van hun vertrek en zij zeilden uit naar het Spui.

Inmiddels waren de verhalen over de gebeurtenissen te Middelharnis tot in de hoogste kringen doorgedrongen. Koning Lodewijk Napoleon was zeer ontstemd over het een en ander en gaf de wens te kennen om een uitvoerig verslag te ontvangen. De aangewezen persoon hiervoor was de jonge Besier, die zojuist tot kwartierdrost voor Goeree-Overflakkee was benoemd. Besier werd hartelijk ontvangen door schout en schepenen, die zich geheel vrijpleitten. Hij ging echter ook te rade bij de vissers, die spraken over een onredelijke luitenant Schoorn en de schout Kolff. In zijn verslag besloot Besier eens een boekje open te doen over Lambertus Kolff:

"... dat integendeel trotsheid, heerschzucht, te verregaande strengheid en verwaarlozing van het belang der gemeente uit hebzucht, de gemoederen der ingezetenen zullen verwijderen en misvormen, dat eindelijk tot openbare minachting zo voor den persoon als 't gezag der overheid zal overslaan. Ik heb egter gemeend dit te moeten aanstippen om Uw Ed. Gestr. in staat te stellen het volgende daarmee te vergelijken en dan zelf te beoordeelen, welke de oorzaken van het mistrouwen en de minachting der ingezetenen te Middelharnis en of dezelve deze gevolgen niet noodzakelijk moesten hebben. Het gemeentebestuur bestaat uit vijf leden daaronder begrepen de president, deze is geheel afhankelijk van den schout omdat zijne dogter is getrouwd met den bode, die zig dikwijls aan dronkenschap schuldig maakt, maar door den schout wordt aangehouden om daardoor de schoonvader in zijne magt te hebben, daar hij den bode zeker zoude afzetten, indien de president hem durfde tegenspreken. Een ander lid is bakker van zijn ambagt, even afhankelijk van den schout, omdat hij schuldenaar is aan dezens broeder als directeur der armenkas die hem zeker het voorgeschoten capitaal zoude opzeggen indien hij vermetel genoeg ware om den schout tegentewerken. De derde is metselaar en heeft de leveransieen en het werk voor de dorpsreparatien, de schout is thesaurier en de gevolgtrekking is niet moeilijk. Met de beide overige lieden mag het niet veel anders gesteld zijn, welk ontzag moet nu soodanig een afhankelijk bestuur bij de ingezetenen verwekken die van dat alles zeer wel onderrigt zijn, en welk vertrouwen moeten zij denzelven inboezemen, daar zij door afhankelijkheid genoodzaakt zijn alle misstanden door den schout ingevoerd door

hun stilzwijgen te wettigen, waarbij zij dan ook openlijk Jabroers genoemd worden...De hoofdtrekken van des schouts character zijn trotsheid, heerszucht en eigenbaat. Zijne trotsheid doet hij alle ingezetenen op de ondraaglijkste wijze gevoelen...Zijn heerszucht klinkt in alle zijn handelingen door, zijn stelregel schijnt te zijn, die niet voor mij is, is natuurlijk tegen mij; hiervan heeft hij, die zig hoe bescheiden ook, tegen zijn voornemen verzet, zijne genade verloren, de leden van 't gemeentebestuur strekken hiervan het voorbeeld...Van zijne eigenbaat en hebzucht zijn meer als een bewijs tot werkelijke schade van dorp en ingezetenen voorhanden". Tot staving van zijn betoog noemde hij verschillende voorbeelden, zoals de grote winsten uit het viskantoor en de grote winsten, welke hij maakte bij het invorderen van de huishuren van de uitkeringsbedragen, die uitbetaald waren aan hen, die ten gevolge van de watersnood in 1806 schade geleden hadden. Zijn conclusie luidde: *"...de hoogte waartoe de ongeregelheden daar geklommen zijn zijn aan te merken als een gevolg en niet als de oorzaak van de minagting en het wantrouwen".* Hij meende zich dan ook niet te kunnen houden aan de lastgeving om eventuele opruiers te arresteren. De kwartierdrost zond het dossier op 18 oktober naar Den Haag, maar hij kreeg het een week later terug, omdat er nog ondertekende verklaringen van onpartijdige personen aan ontbraken. Besier wist hier geen oplossing voor, want hij had tot op dat ogenblik wel verschillende verklaringen gehoord, maar degene, die hem de mededelingen verschaften, wensten deze niet te ondertekenen uit vrees voor wraak van de kant van Lambertus Kolff! Men had dit achteraf gerust wel kunnen doen, want de dagen van Lambertus als schout, etc. waren met de inlijving van Holland bij het Keizerrijk Frankrijk geteld: hij was voorlopig uitgeregeerd. Hij bleef nog wel notaris.

Opnieuw aan de macht

Met de inlijving bij Frankrijk werd de rechterlijke macht uit handen van het plaatselijke gerecht genomen en tot rijksorgaan gemaakt. De uitvoerende macht berustte vanaf dan vrijwel geheel bij de maire (A. van Weel), een gematigd persoon overigens, die ook na 1813 nog enige tijd in functie bleef. Er was na 1813 nog officieel dorpsbestuur en dit werd waargenomen door een provisioneel bestuur, waarvan A. van Weel president was. Dit bestuur werd met ingang van 1 april 1817 ontbonden verklaard, waarna direct daarop het nieuwe gemeentebestuur werd geïnstalleerd, bestaande uit een schout en negen raadsleden. Bij besluit van de Koning d.d. 6 maart 1817 werd Lambertus Kolff wederom benoemd tot schout en secretaris van Middelharnis. Hij ontving voor deze twee functies in die tijd een jaarwedde van f 600,-.

Ook was hij samen met A. van Weel (ook uit een echte regentenfamilie) als rentmeester aangesteld voor de ambachtsheren en -vrouwen van Middelharnis. Hij bleef zijn functies van schout, secretaris en notaris uitoefenen tot aan zijn dood op 22 augustus 1823. Hij werd als schout/burgemeester opgevolgd door A. van Weel, terwijl zijn zoon Lambertus Kolff van Oosterwijk hem opvolgende als notaris (later burgemeester van Stad aan 't Haringvliet).

Een pijnlijke vergissing

In zijn laatste regeerperiode passeerden weinig opmerkelijke zaken de dorpsrevue. Men kon zich nu weer volledig storten op de dagelijkse problemen binnen de dorpsgemeenschap. Toch wil ik nog een zaak naar voren brengen, en dat is de ruil in 1822 van het schilderij 'Het Laantje van Middelharnis' voor twee andere schilderijen, gemaakt door de lokale kunstschilder Adrianus van der Koogh. 'Het Laantje' van de vermaarde zeventiende-eeuwse landschapsschilder Meindert Hobbema was een geschenk in 1782 van Lambertus Kolff aan

het dorp ten behoeve van de versiering van de raadzaal. We kunnen het hem eigenlijk niet kwalijk nemen, dat hij instemde met de ruil. Hij had het veertig jaar eerder gekocht voor slechts 25 gulden en 10 stuivers op een boedelverkoop in Sommelsdijk! Als deze ruil echter niet was doorgegaan, dan had er thans wellicht op de Middelharnisse Voorstraat vóór zijn vroegere woning een standbeeld gestaan van Lambertus Kolff als degene die een van de bekendste Hollandse landschappen aan de dorpsgemeenschap heeft geschonken. Maar het mag niet zo zijn. 'Het Laantje' hangt inmiddels ruim honderd jaar in één van de grootste kunstmusea ter wereld, de National Gallery in Londen.